

LAGUTSKOTTET

Utlåtande 5/1997 rd

Berättelse 9/1996 rd

Till Grundlagsutskottet

Inledning

Remiss

Grundlagsutskottet har genom en skrivelse den 13 februari 1997 begärt utlåtande av lagutskottet om avsnittet ”Användning av teleavlyssning, teleövervakning och teknisk avlyssning år 1995” i riksdagens justitieombudsmans berättelse över sin verksamhet år 1995.

Sakkunniga

Med anledning av ärendet har utskottet hört kanslichefen Jaakko Jonkka vid riksdagens justitieombudsmans kansli, överkommisarien Kimmo Markkula vid inrikesministeriet, lagstiftningsdirektören Jan Törnqvist vid justitieministeriet, biträdande chefen Markku Salminen vid Centralkriminalpolisen och tingsdomaren Kari Lappi vid Helsingfors tingsrätt.

Utskottets ställningstaganden

Motivering

Till tvångsmedelslagen fogades 1995 ett nytt 5 a kap. om teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation (402/1995). Enligt kapitlets 15 § utövar inrikesministeriet tillsyn över de åtgärder som vidtas och ministeriet skall årligen avge en berättelse till riksdagens justitieombudsman om användningen av teleavlyssning och teleövervakning samt teknisk avlyssning. Inrikesministeriet skall också avge en likadan berättelse om användningen av teknisk avlyssning enligt polislagen (493/1995). Systemet med efterhandskontroll av dessa tvångsmedel fick sin nuvarande form när lagförslagen behandlades i riksdagen utgående från grundlagsutskottets utlåtande (GrUU 8/1994 rd).

Ändringen i tvångsmedelslagen trädde i kraft den 1 juni 1995 och polislagen den 1 oktober 1995. I fråga om tvångsmedelslagen omfattar

berättelsen därför ett drygt halvår medan den beträffande polislagen täcker endast tre månader. I berättelsen läggs sifferuppgifter fram om användningen av tvångsmedel och anges de typer av brott som oftast gett anledning till teleavlyssning, teleövervakning och teknisk avlyssning vid förundersökningen. I berättelsen specificeras inte hur användningen av tvångsmedel fördelats mellan olika brott. Om tvångsmedelns betydelse för resultatet av brottsutredningen ges endast uppgifter baserade på undersökningsledarnas bedömningar. Berättelsen tar över huvud taget inte upp frågan om hur domstolarna har förhållit sig till förundersökningsmyndigheternas ansökningar om tillstånd att använda teleavlyssning och teleövervakning. Uppgifterna i justitieombudsmannens berättelse baserar sig på inrikesministeriets kortfattade frysida berättelse, som främst innehöll statistiska uppgifter.

Tillsynen över hur tvångsmedel använts vid utredning och bekämpning av brott hör till de högsta laglighetsövervakarna. Denna tillsyn utgör en del av justitieombudsmannens normala laglighetsövervakning, som består i att avgöra klagomål och att utföra inspektioner på eget initiativ. Efterhandskontrollen av teleavlyssningen, teleövervakningen och den tekniska avlyssningen effektiviseras av ministeriets årliga berättelse och det avsnitt om dessa som skall ingå i justitieombudsmannens berättelse. Utskottet anser att inrikesministeriets berättelse bör innehålla mera detaljerade uppgifter om tvångsmedlen och de brott i samband med vilka de används vid förundersökningen, domstolarnas beslut och ansökningar om tillstånd, resultatet av verksamheten och användningen av den överskottsinformation som inhämtas. Vid efterhandskontrollen bör särskilt den tekniska observationen uppmärksammas eftersom den inte kräver tillstånd av domstolen utan besluts av förundersökningsmyndigheten.

Utlåtande

Lagutskottet anför vördsamt

Helsingfors den 29 april 1997

att grundlagsutskottet bör beakta det som sägs i detta utlåtande när det utarbetar sitt betänkande.

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Henrik Lax /sv, vice ordföranden Matti Vähänäkki /sd, medlemmarna Sulo Aittoniemi /cent, Toimi Kankaanniemi /fkf, Juha Karpio

/saml, Pekka Kuosmanen /saml, Annika Lapintie /vänst, Kari Myllyniemi /cent, Reino Ojala /sd, Markku Pohjola /sd, Pekka Saarnio /vänst och Jukka Tarkka /ungf.
